

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Izhaja vsak četrtek.
Cena: Letno Din 32.—,
polletno Din 16.—, četrt-
letno Din 8.—, inozemstvo
Din 64.—

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška c. 5
Telefon interurban 115

Cena inseratom: cela
stran Din 1400.—, pol stra-
ni Din 700.—, četrt strani
Din 350.—, Mali oglasi be-
seda Din 1.—, stalnim popust

Franjo Žebot:

Obnovljena trgovinska pogodba z Avstrijo.

Za ohranitev ljubega miru in za gospodarski napredek naše države je velike važnosti, da smo si z našimi sosedi dobri in ostanemo z njimi v prijateljskih, trgovskih in kupčijskih zvezah.

Najbližji naš сосед, ki potrebuje največ naših kmetijskih pridelkov od nas, je gotovo sosedinja republika Avstrija. Nekaj časa po svetovni vojni so bile meje proti Avstriji več ali manj zaprte in od nas se je le s težavo spravilo živino, sadje in druge kmetijske proizvode čez mejo v Avstrijo. V letih 1920, 1921 in 1922 pa smo poslanci SLS, četudi nismo bili v vladi, s svojim pritiskom vendarle uspeli, da se je meja na severu odprla in je naš kmet lahko zopet prodal v to državo svoje pridelke po dokaj ugodnih cenah.

Leta 1923 smo dosegli začasni trgovski in obmejni sporazum z republiko Avstrijo, a dne 3. septembra l. 1925 je jugoslovanska vlada sklenila redni trgovski sporazum, ki je stopil v veljavo dne 16. septembra 1925. S tem sporazumom je bila odprta meja za skoro vse naše kmetijske pridelke, osobito pa za našo živino, sadje in deloma tudi vino.

Iz Jugoslavije se je izvozilo na podlagi te trgovske pogodbe (v Avstrijo) leta 1925 kmetijskih pridelkov za eno milijardo 651 milijonov Din, leta 1926 za 1 milijardo 609 milijonov Din in leta 1927 za 1 milijardo in 448 milijonov. V treh letih torej za ogromno svoto 4 milijarde 700 milijonov Din! To je bil velikanski uspeh naše pametne gospodarske politike napram sosedinji Avstriji. Avstrija je v tem času uvozila k nam večinoma same industrijske izdelke (železje, stroje, blago za obleko), v vrednosti 4 milijarde 500 milijonov Din. Torej je bil jugoslovanski izvoz v Avstrijo za okroglo 200 milijonov Din večji kakor avstrijski uvoz v Jugoslavijo. To je dobro znamenje za nas, da pride več denarja v deželo, kot pa ga gre ven.

Avstrijski kmetje pa so začeli godrnjati, zakaj pusti avstrijska vlada po tako nizkih carinah uvažati iz Jugoslavije živino, meso, mleko in druge pridelke. Prirejali so celo velike protestne shode proti našemu uvozu. Tako je avstrijska vlada leta 1927 neprestano pošiljala naši vladi v Bel

grad poročila, da ne bo mogla še naprej ostati pri nizki carini na naše kmetijske proizvode. Avstrijski kmetje so posebno zahtevali, da se naj na našo živino, ki jo prodajamo v Avstrijo, naloži tako visoka carina, da bi bil naš uvoz v Avstrijo skoro popolnoma onemogočen. Reči moramo, da je naša vlada storila vse, da bi preprečila tako nesrečo. Zagrozila je Avstriji, da bo v tem slučaju naša država naložila na avstrijske industrijske izdelke tudi tako visoko carino, da ne bodo mogli avstrijski fabrikan ti k nam prodajati svoje robe. Med tem pa smo se že pogovarjali s Čehi in Nemčiji, da bi mi od njih kupovali, kar rabimo. Ko je avstrijska vlada videla, da s z našo državo ne more igrati, je postala popustljiva in ni stavila več tako pretiranih zahtev glede naših kmetijskih pridelkov.

Koncem lanskega leta so se začeli zopet uradni pogovori na Dunaju med zastopniki naše in dunajske vlade. Vmes so avstrijski kmetje zopet začeli hudo pritiskati na svojo vlado in bati se je že bilo, da bodo pogajanja za sporazum med Jugoslavijo in Avstrijo popolnoma prekinjena. Kakšne posledice bi imel prekid dogovorov? Dosedanje gospodarsko-trgovinsko prijateljstvo z Avstrijo bi bilo odpovedano in meja bi se za vse naše pridelke napram Avstriji zaprla. Začela bi se takozvana carinska vojna med nami in avstrijsko republiko. To bi bil hud udarec ne samo za nas, ampak tudi za Avstrijo.

Poslanci SLS smo neštetokrat pritiskali na našo vlado, naj skuša najti izhod iz tega težkega položaja. Avstrijci so se nazadnje vendarle zbal zaprtja meje. In tako se je mučen položaj, ki je nastal spomladi 1928, v poletju spremenil mahoma na bolje. Obe vladi sta se sporazumeli, da se začne s pogajanjem glede izpopolnitve trgovinske pogodbe in letos v poletju je na Dunaju tudi prišlo po daljših posvetovanjih do sporazuma. Avstrijci so sicer malo zvišali carino na živino, ali to povišanje ni posebno veliko. Minister za trgovino Spaho je izjavil, da ta zvišana carina nikakor ne bo omejila našega izvoza živine v Avstrijo.

Na drugi strani pa nam je Avstrija dala veliko ugodnost pri izvozu sad-

ja, žita, sočivja, žganja in olja. Minister Spaho je izjavil, da znašajo te ugodnosti za nas več kot malo povišanje carine na živino in mesne izdelke. Novo pogodbo so letos poleti podpisali naši in avstrijski zastopniki in avstrijski parlament jo je že odobril. Zanimivo je, da po mednarodnih določilih parlament trgovinskih pogodb ne sme prav nič spreminjati. Pogodbo mora ali v celoti nespremenjeno sprejeti, ali pa v celoti odkloniti.

V sredo, dne 7. novembra, je dobil odbor, ki ima v narodni skupščini nalogo, da pregleda trgovinski sporazum z Avstrijo, naročilo, da pogodbo z Avstrijo sprejme, ali pa jo zavrne. Od Jugoslov. kluba sva bila v odboru midva s poslancem Škuljem. Trgovinski minister dr. Spaho nam je podrobno raztolmačil besedilo sporazuma ter nam je opisal dobre in tudi slabe strani te pogodbe. Mi imamo samo odločati o tem, ali se pogodba sprejme ali pa popolnoma odkloni. Odločili smo se po daljšem posvetovanju, da jo sprejmemo.

Slovenci smo pri tem zahtevali razne olajšave za naše kraje. S poslancem Škuljem sva stavila predlog, da naj vlada z ozirom na to, ker je Avstrija proti naši volji nekoliko zvišala carino na živino, odškoduje živinorejce v Sloveniji s tem, da bo naklonila vsako leto, dokler traja ta pogodba z Avstrijo, posebne podpore za napredek naše živinoreje. Trgov. minister dr. Spaho, kakor tudi poljedelski minister Andrič, sta podala izjavo, da sprejmeta naš predlog.

Jaz sem nadalje pri odborovi seji stavil predlog, da se naj pri izvršilnih odredbah te pogodbe uredi izvoz naše živine na meji tako, da ne bo omejen izvoz samo po železnici, kakor do sedaj, ampak naj se na važnejših prehodnih točkah dovoli eksport živine v Avstrijo tudi po cestah in potih, kjer vrši službo finančna kontrola. Zahteval sem tudi, naj se iz obmejnega ozemlja še naprej dovoli prevoz žita v mline ob Muri v Avstriji. Glede železniškega prometa sem stavil v odboru predlog, da bi naši ljudje na črti Maribor—Pesnica—Cirknica—Št. Ilj—Spielfeld smeli vstopati v avstrijske osebne vlake, ki vozijo po našem ozemlju na tej črti. Nadalje sem opozoril ministra tudi na to, da se naj trgovci s konji iz Rusije pusti v naše kraje, da bodo mogli kupovati pri nas konje za Rusijo. Minister je izjavil, da bo skušal vse te predloge upoštevati.

V petek, dne 9. novembra, je bila pogodba z Avstrijo v narodni skupščini končno veljavno sprejeta in sicer soglasno. Tudi nemški in srbski kmetijski poslanci so glasovali za sprejem pogodbe.

Tako imamo napram Avstriji spet

urejene prijateljske trgovinske razmere.

Prihodnjič bom opisal nekatere po drobnosti te pogodbe, katere posebej zanimajo naše kraje in naše kmetjsko prebivalstvo.

Zasedanje mariborske oblasne skupščine.

PROGOČILO G. VELIKEGA ŽUPANA.

V ponedeljek, 5. novembra, je otvoril veliki župan dr. Fran Schaubach 11. redno zasedanje mariborske oblasne skupščine. Ob tej priliki je postal g. veliki župan obširno in izčrpno poročilo o stanju uprave v marib. oblasti. Uprava prehaja v roke napredolca, ki jo izvaja po svojih oblastnih pooblastilih. S prenosom poslov od državne na oblastno samoupravo se je državna uprava občutno razbremenila v zdravstvenem, kmetijskem in politično upravnem oziru.

KAJ JE POROČAL G. PREDSEDNIK DR. LESKOVAR?

Temeljitemu poročilu g. velikega župana, katerega nismo mogli objaviti v celoti, so sledile objasnitve ter razjasnjanja g. predsednika obl. skupščine dr. Leskovarja.

Izdatki za vzdrževanje starih cest.

Na podlagi uredbe o organizaciji cestnovzdrževalne uprave prevzame oblastni odbor s 1. januarjem 1929 na četrtino vseh dosedanjih okrajnih cest v svojo upravo. V svrhu nadzorstva se je pri oblastnem gradbenem oddelku otvoril praktični in teoretični tečaj za cestne nadzornike. Izdalo se je v letu 1928: za bivše državne ceste v Slovenski Krajini Din 200.000; za komitatske ceste v Slov. Krajini Din 600.000; za bivšo državno cesto Čakovec—Letinjski most v Medjimurju Din 50.000; za okrajne ceste v Medjimurju Din 300.000; za bivšo Podravsko cesto Din 150.000; za deželne ceste v Mežiški dolini Din 400.000. — Tudi se je letos razdelil med okraje državni prispevek iz proračuna za leto 1928—1929 v skupnem iznosu Din 1.729.600. Razen tega so se dovolile sledeče podpore: za most čez Boljsko v celjskem okraju 10.000 Din; za most v Gornjemgradu in Radmirju Din 50.000; za popravilo ceste Konjice—Oplotnica Din 40.000; za obzidje žičnice pri Špitaliču Din 1.000; za mostove na Radeljski cesti okraj Marenberg Din 15.000; za cesto Borec—Veržej in za most v Pristavi Din 40.000; za most čez Dravo v Ptujju Din 90.000; za most v Pečkah in za cesto Košnjica—Pekel Din 15.000; za velunsko cesto v šoštanjanskem okraju Din 5000; za most čez savinjsko strugo v Polzeli, za popravilo na cesti Marija Reka Din 20.000. — Kot podpora za odpravo vremenskih poškodb na nekaterih važnih občinskih cestah se je v letih 1927 in 1928 izplačala svota Din 150.000.

Koliko je izdal oblastni odbor za nove ceste in preložitve?

Za nove cestne zgradbe in preložitve je izdal oblastni odbor te-le svote: za cesto Št. Jurij—Marija Dobje Din 100.000; za most čez Savinjo v Grižah Din 90.000; za cesto Ramožanci—Turnišče Din 400.000; za cesto Lomanože—Ščavnica—Sv. Rupert Din 400.000; za cesto Lesična—Zevorje—Sv. Urban Din 500.000; za cesto Luče—Solčava Din 300.000; za cesto Savci—Rucman Din 40.000; za most čez Dravo v Dravogradu Din 400.000; za cesto Jurjevci—Stogovci Din 100.000; za cesto Stoprce—Čermožiše 12.000 Din; za cesto Hrastovci—Sv. Rupert—Zamarkova D 23.000; za cesto Belo—Zibika Din 270.000; za cesto Polzela—Št. Ilj pri Velenju Din 150.000; za cesto Št. Ilj—Velka Din 200.000.

Oblastni gradbeni urad je napravil veliko novih načrtov za ceste, ki se bodo vsi izpeljali in se bo pričelo z delom prihodnje leto.

Zelo važna je tudi poprava mosta preko Drave v Dravogradu in mosta čez Savinjo v Grižah pri Celju.

Oblastni odbor je reguliral reke in potoke.

Že v letu 1927 so se pričela regulacijska dela na Mislinji, Meži, Hudinji, Muri, Dravi ter Lendavi in njenih pritokih; leta 1928 pa še na Pesnici, Židnici in Trnavi v Medjimurju.

Za vodne zgradbe so se trošili sledeči zneski: za delno regulacijo Mure od Dokležovja do Spodnje Mote Din 500.000; za delno regulacijo Drave pri Muretincih—Zabovcih in Vurberku Din 200.000; za delno regulacijo Meže v Farni vasi pri Prevaljah Din 80.000; za regulacijo Mislinje od Sv. Jederti do Št. Janža Din 700.000; za regulacijo Hudinje od Škofje vasi do izliva v Voglajno Din 300.000; za regulacijo Pesnice od Moškanje do Mezgovcev Din 200.000; za regulacijo Žičnice od Žič do Špitaliča 100.000 Din; za regulacijo Lendave, Libine—Črni kotel Din 160.000. Regulacija Trnave v Medjimurju se prične s 5. novembrom.

Ker je naknadni kredit za delno regulacijo Mure izčrpan, je oblastni odbor sklenil, da za nadaljevanje nujno potrebnih del na Muri najame posojilo od Din 1.000.000 in to na podlagi zagotovila g. finančnega ministra, da bo v državni proračun za leto 1929—30 unesel 1 in pol milijona Din za regulacijo Mure, iz katerih sredstev se bo potem to posojilo vrnilo.

Zelo važna je postala tudi regulacija Savinje s pritoki s širšim in ož-

jim gradbenim programom. Razven tega obstojajo za vodne zgradbe še drugi že izdelani načrti.

Prispevki za izboljšanja na posestvih in za vodovode.

Oblastni odbor je v letu 1927—1928 prispeval za namakanje in osušitev travnikov v Slivnici pri Mariboru 40 tisoč Din. Izvršila so se tudi razna melioracijska dela v Slov. Krajini. Vodni zadrugi v Dolnji Lendavi je izplačal oblastni odbor za razna dela 240.000 Din. V večjem obsegu se bodo mogle vršiti melioracije po izvršeni regulaciji Pesnice, Trnave, Ščavnice, Glabelke in Dravinje. Tudi se je v letu 1928 osušilo večje število plazov, za kar se je izdalo 60.000 Din.

Za vodovode se je izdalo v l. 1927—1928: za zgradbo novega vodovoda v Hočah 30.000 Din; za zgradbo novega vodovoda v Št. Petru pod Sv. gorami 50.000 Din; za izmenjavo cevi pri vodovodu v Ljubnem Din 20.000; za zgradbo vodovoda v Zavodni pri Celju 25.000 Din; za popravilo vodovoda v Razborju pri Slovenjgradu 2000 Din; v Ribnici na Pohorju D 15.000, v Zavodni pri Šoštanju Din 5000. Razen tega čakajo izvršitve še razni že izdelani načrti za nove vodovode.

Skrb oblastnega odbora za povzdigo kmetijstva in kmetijsko-nadaljevalno šolstvo.

Na povzdigi poljedelstva se je delalo s tem, da se je napravilo čez 100 poizkusov z novimi vrstami pšenice in umetnimi gnojili; da je oblastni odbor podprl poljedelsko razstavo v Čakovcu z zneskom 10.000 Din; da je bilo dosedaj podeljenih 15 podpor v višini 50% nabavne cene trierjev raznim prošnjikom; da so se financirale nekatere melioracije za pospeševanje travništva itd. Tudi na povzdigi živinoreje se je delalo. Oblastni odbor je prispeval za najvažnejše pospeševalne ukrepe že pred 1. aprilom približno 300.000 Din.

Govedoreja številčno in kakovostno polagoma napreduje. Nadaljevalo se je z licenciranjem bikov. Ob priliki licenciranja so predavali strokovnjaki oblastnega odbora. Tudi podpira oblastni odbor rejska središča, ki imajo namen vzrejeti prvovrstne bike. Vsako tretje leto se vrši premiranje govedi po okrajih, vsako drugo leto pa po rejskih središčih. Za vsa ta premovanja je prispeval oblastni odbor 132.000 Din.

V vzhodnem delu oblasti je zelo razširjena svinjereja, ki tudi prav razveseljivo napreduje. Tudi tukaj se opira delo na rejska središča. V Slovenski Krajini, Medjimurju in v Priekiji je konjereja zelo važna panoga narodnega gospodarstva. Konjerejsko društvo za mariborsko oblast je s sodelovanjem oblastnih strokovnjakov ter prispevkom 45.000 D priredilo konjska premovanja v nekaterih okrajih. Sploh dela oblastni odbor na pospeševanju perutninarstva, ovčjereje, čebelarstva, ribarstva, zajčjereje, svilogojstva in mlekarstva.